

Jeśli tegoroczny egzamin maturalny czymś zaskoczył w porównaniu z poprzednimi latami, to dużym wzrostem uczniów, którzy pisali maturę z angielskiego na poziomie rozszerzonym. Ich ilość wzrosła z 58 761 w roku 2011 do 74 781 w roku bieżącym, czyli o około 16 000 uczniów. Czy to oznacza, że polscy maturzyści tak podciągnęli się w języku angielskim?

Wyniki poszczególnych części egzaminu na poziomie podstawowym są dość wyrównane. Bardzo dobrą wiadomością jest fakt, że uczniowie w tym roku lepiej niż dotychczas poradzili sobie z ogólnym rozumieniem tekstów słuchanych. Zadanie 2 na poziomie podstawowym w całości sprawdzające umiejętność syntezy było jednym z najprostszych zadań maturalnych. Błędy popełnianie przez uczniów zarówno w rozumieniu tekstów słuchanych jak i pisanych wpływały z niedociągnięć w nauce słownictwa i gramatyki i te braki rzutowały znacznie na jakość ich wypowiedzi pisemnych.

Problemy ze słownictwem i gramatyką w tym roku widoczne były również podczas matury na poziomie rozszerzonym, gdzie uczniowie mieli największe zdecydowanie trudności z rozwiązywaniem zadań sprawdzających zarówno rozumienie jak i stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych.

Jak widać tylko systematyczna praca nad słownictwem i gramatyką może tu naprawdę pomóc. Ale podczas egzaminu przyda się też trochę skupienia nad poleceniami i taktyki w rozwiązywaniu zadań. Ćwiczenia, które oddajemy w Państwa ręce, to nietypowy sposób spojrzenia na zadania maturalne, mający na celu uruchomienie najważniejszej sprawności, którą powinien posiadać maturzysta – myślenia.

ZADANIA OTWARTE NIE TAKIE STRASZNE (POZIOM PODSTAWOWY)

Realizując polecenia do zadań otwartych na poziomie podstawowym uczniowie borykają się z czterema różnymi problemami. Najpoważniejszy z nich, często prowadzący do zaniechania wykonania zadania, to nieznajomość środków leksykalnych. Często polecenia do zadania 7 i 8 pozornie wymagają użycia precyzyjnego słownictwa, np. odwołać, potwierdzić, odzyskać. W rzeczywistości wymagane w poleceniu informacje można przekazać w sposób opisowy, wykorzystując całkiem prosty język. W przypadku krótkiej formy użytkowej nie ma obawy o brak punktów za bogactwo językowe, bo takiego kryterium przy ocenianiu tej formy się nie stosuje. W przypadku dłuższej formy użytkowej, proste konstrukcje leksykalno-gramatyczne bezbłędnie użyte w określonym kontekście nie skutkują niską punktacją za bogactwo językowe. Warto więc podejmować próby realizacji poszczególnych podpunktów zadania. Rolą nauczyciela może być w takiej sytuacji uświadomienie uczniom strategii radzenia sobie w sytuacjach komunikacyjnych, w których niezbędne jest przekazanie informacji pomimo braków w zasobie leksyki.

Drugi problem, jaki hamuje wielu uczniów przed komunikowaniem treści w języku obcym, to strach przed popełnianiem błędów. Tu zadaniem nauczyciela jest pokazanie przykładów pełnej realizacji polecenia pomimo popełnionych błędów i uświadomienie uczniom faktu, że błędy językowe i ortograficzne dzielą się na takie, które całkowicie zakłócają odbiór przekazu i takie, które nie mają wpływu na zrozumienie komunikatu przez odbiorcę. Oczywiście nie można ignorować błędów, ponieważ ich nadmiar rzutuje na ocenę poprawności językowej. Kryterium treści w zadaniach otwartych jest jednak nadrzędne i waży więcej niż pozostałe kryteria, dlatego każdy uczeń powinien podejmować próbę przekazania wymaganych informacji.

Trzeci problem to przekaz informacji zupełnie innej niż ta określona w poleceniu. Wiąże się to również z brakami w zasobie słownictwa. Uczniowie próbują zastąpić wyraz, którego angielskiego odpowiednika nie znają lub w stresie egzaminacyjnym nie mogą sobie przypomnieć, innym lecz niestety zmieniającym treść przekazu, np. realizując polecenie *Poproś o przesłanie zdjęć*, uczeń pisze *Could you bring some photos with you?* Pomimo bezbłędnie sformułowanej prośby uczeń otrzyma 0 punktów za taki przekaz, ponieważ w realnej sytuacji nie otrzymałby tych zdjęć wcześniej, tylko dopiero po przyjeździe gościa. W realnej sytuacji komunikacyjnej takie zniekształcenie informacji może mieć kolosalne znaczenie. Również niewiedza w kwestii stosowania zaimków i przyimków może być bardzo zgubna. np. realizując polecenie *Napisz, kiedy wrócisz*, uczeń pisze *I'll come back for half an hour*. Uczeń jest przekonany, że przekazał właściwą informację i nie ma świadomości, że tak z pozoru drobny błąd powoduje, że za przekaz tej informacji otrzymał 0 punktów. Priorytetem jest tu zapewnienie niezakłóconej komunikacji między nadawcą i odbiorcą. Z powyższego przykładu odbiorca nie dowiaduje się, kiedy nadawca wróci a takiej informacji oczekiwał.

Kolejny problem to pomijanie przez uczniów zwrotów językowych służących wyrażaniu funkcji językowych. Jeśli polecenie wymaga sformułowania prośby, obawy, nadziei lub sugestii, to należy je w wypowiedzi zamieścić. Ich brak często skutkuje nieprzyznaniem punktów.

Arkusze do egzaminu maturalnego, który obowiązuje w niezmienionej formie od 2005 roku, informatory i inne liczne publikacje sprawiają, że uczeń może przystępować do egzaminu w pełni świadomy wymagań egzaminacyjnych i kryteriów oceniania. Znajomość zasad oceniania kształtuje sposób przygotowania się do egzaminu i wykonania zadań w trakcie egzaminu. Dlatego proponujemy ćwiczenia, które pozwolą Państwu i uczniom wspólnie wypracować strategie rozwiązywania zadań otwartych.

Uwaga: Niektóre zdania w ćwiczeniach celowo zawierają błędy.

Ćwiczenie 1

Jak Twoim zdaniem brzmiało polecenie w języku polskim?

..... (Zaoferuj pomoc w zrobieniu zakupów.)

I can help you with the shopping if you want.

..... (Poproś o pomoc w zrobieniu zakupów.)

I would like you to help me to do the shopping.

..... (Napisz, od której godziny otwarte jest centrum sportowe.)

The sports centre is open from 8 o'clock.

..... (Napisz, do której godziny otwarte jest centrum sportowe.)

The sports centre is open till 8 o'clock.

..... (Napisz, o której godzinie otwierają centrum sportowe.)

The sports centre opens at 8 o'clock.

..... (Zaproponuj, aby kolega trochę pozwiedzał.)

Why don't you do some sightseeing?

..... (Zaproponuj, wspólne zwiedzanie miasta.)

We could do some sightseeing together.

..... (Poinformuj o czasie spotkania.)

We are meeting at 5 o'clock.

..... (Zaproponuj spotkanie w weekend.)

Shall we go out on Saturday?

..... (Poproś kolegę, aby przywiózł do Polski swoje zdjęcia.)

Could you bring your photos to Poland?

..... (Poproś kolegę, aby zrobił dla Ciebie kilka zdjęć w Polsce.)

Take some photos in Poland for me, please.

..... (Poinformuj, kiedy byłeś w Londynie.)

I was in London in June.

..... (Poinformuj, jak długo jesteś w Londynie.)

I have been in London for two months.

..... (Poproś, aby kolega oddał Ci słownik.)

Give me back the dictionary please.

..... (Poproś, aby kolega dał Ci słownik.)

Could you give me the dictionary, please?

Ćwiczenie 2

Które z poniższych zdań nie realizują polecenia? W każdym zestawie zdań może być więcej takich zdań.

Wyraż zadowolenie z pobytu na kempingu.

- A. I have never been to such a beautiful place before.
- B. The camp site is awful.
- C. I'm so happy to be at this camp site.
- D. I'm having some very exciting days at this camp site.

Opisz reakcje widzów na koncert.

- A. The concert was great!
- B. Girls screamed all the time.
- C. The singers were jumping on the stage.
- D. We all sang the last song.

Zaproponuj wspólne pójście do kina.

- A. We can go to the cinema together.
- B. What do you think about the cinema?
- C. How about going to the cinema?
- D. You should go to the cinema.

Napisz, jaki prezent chcesz kupić dla przyjaciela.

- A. I won't buy a puppy for my friend.
- B. I think my friend will get a DVD film.
- C. I want to buy a book for my friend.
- D. I hope my friend will be pleased with a photo album.

Poradź koledze, gdzie może zatrzymać się na nocleg w Polsce.

- A. Do you want my advice on where to stay in Poland?
- B. If I were you, I would book a youth hostel on the Polish coast.
- C. I think a hotel in the centre of Cracow will be best for you.
- D. Wouldn't you like to have your own tent and stay in the mountains?

Poproś o potwierdzenie przybycia na przyjęcie.

- A. Please confirm your presence at the party.
- B. Write please to tell me if you are coming to the party or not.
- C. If you come, let me know.
- D. Tell me if you are coming to the party.

Ćwiczenie 3

Oceń przekaz informacji, wstawiając znak X w odpowiednim miejscu w tabeli.

Informacja w języku polskim	Przekaz informacji w języku angielskim	Przekaz bez zastrzeżeń	Przekaz innej informacji, brak błędów	Skuteczny przekaz pomimo błędów	Zakłócenie przekazu z powodu błędów
Poinformuj, gdzie zostawiłeś/aś kluczyki do samochodu	I took the car key. It was on the table.		X		
	I left key to car at the kitchen.			X	
	The car key are in the shelf.			X	
	I lived the car key on the bed.				X
	There is car key in biurko.				X
Napisz, jak dostać się na basen.	It is easy to get to the swimming-pool.		X		
	The swimming pool is in the park.		X		
	Oh, the pool is far away.		X		
	Take the green bus and get off at the 4th stop.	X			
	Go straight to the swimming pool.		X		
	Get left and right.				X
	Get on bus 3 and go out at park.			X	

Wyjaśnij, w jakich okolicznościach skradziono Ci paszport	I loose my passport when I am in a pub.				X
	My passport was stolen when I was on the train.	X			
	I left my passport at the hotel yesterday.		X		
	Someone stolen my passport when I was shopping.			X	
	I stole my passport when I travelled by bus.				X
Napisz, jaki miałeś/aś problem w czasie pobytu w Londynie.	When I was in London I often lost my way.	X			
	I don't like the food in London.		X		
	In London I had many problems.		X		
	When I stayed London I had problem with language.			X	
	I not understand what say English.				X
	I didn't know how to do in London.				X
Poproś o kupienie biletów.	I please you bought tickets.				X
	You will buy tickets.		X		
	May be you buy billets.				X
	Buy the tickets, please.	X			
Zapytaj kolegę o jego plany po egzaminie.	What doing by exam?				X
	What your plans after exam?			X	
	What are your planes after the exam?				X
	Are you going on holiday when you pass your exam?	X			
Wyraż obawę, czy zdasz egzamin.	I'm afraid I didn't pass the exam.		X		
	I'm afraid I will not pass the exam.	X			
	I think I will not pass the exam, unfortunately.	X			
	I'm afraid if I take exam.				X
Wyraż nadzieję, że kolega odwiedzi Cię.	I have hope you visit me next summer.			X	
	I would you like visit.				X
	Would you like to visit me?		X		
	You come to me I hope.			X	
Zapytaj kolegę, o opinię na temat obejrzanego filmu.	Do you think the film was good?	X			
	Did you like the film?	X			
	The film was good, wasn't it?	X			
	What do you know about the film?		X		
	Are you thinking about the film?		X		
Poproś o radę, co studiować.	What are you going to study?		X		
	What you think study is best?				X
	What would you study if you were me?	X			
	Please, help me what I should study.			X	
Zaproponuj, aby kolega przygotował posiłek.	Let's prepare the meal.		X		
	I suggest you to cook dinner.			X	
	Do you mind preparing lunch for us?	X			
Przedstaw swoje oczekiwania dotyczące wycieczki.	I'm interested in a trip.		X		
	I want to go on a three day trip.	X			
	The trip can't be tiring.	X			
	Is there any trip to the mountains?		X		
Zapytaj o cenę pokoju.	How many a room?				X
	What is the prize of the room?				X
	How much I pay for room?			X	
	What is cost for the room?			X	

Napisz, jaki pokój hotelowy chcesz zarezerwować.	I want a single room.	X			
	Do you have free rooms?		X		
	I won't book a room for two.		X		
	I interesting room on the sea.				X

W przypadku zdań, w których występują błędy językowe należy poprosić uczniów o ich korektę, tak aby realizowały polecenie. W przypadku zdań, które przekazują komunikat inny niż oczekiwany trzeba zapytać uczniów, z jakiego powodu realizacja polecenia okazała się inna. Jest to niezbędne, ponieważ uczniowie z reguły nie dostrzegają różnic, które dla nauczycieli są oczywiste. Przygotowując uczniów do rozwiązywania zadań otwartych należy zwrócić uwagę na fakt, że polecenie brzmiące skomplikowanie i na pozór niewykonalne można przeformułować na prostsze, tak, aby uczeń posiadający ograniczony zasób struktur leksykalno gramatycznych mógł poradzić sobie z wyrażeniem treści w języku angielskim. Jeśli uczeń nie zna słowa „rezerwować” z ostatniego przykładu, może poradzić sobie bez niego i komunikat będzie czytelny.

Warto też poświęcić uwagę słowom o zbliżonej pisowni, które użyte w niewłaściwym kontekście powodują zakłócenie komunikacji, np. *plans – planes, money – many, price – prize*.

Bardzo przydatne okażą się ćwiczenia, w których uczniowie będą musieli wykazać się umiejętnością rozróżnienia między np. *give* i *give back, bring* i *take, come* i *go, borrow* i *lend*.

Należy nieustannie ćwiczyć umiejętność reagowania językowego. Opanowanie podstawowych funkcji językowych, takich jak proponowanie, prośba o radę, udzielanie rady, ostrzeganie, itd. jest wymaganiem egzaminacyjnym i nie może być lekceważone. Brak *I'm afraid* lub *I hope* może skutkować utratą punktu. Prośba o pomoc wyrażana dość powszechnym wśród uczniów *I please you* może powodować rozbawienie nauczyciela oceniającego pracę, ale dla ucznia może oznaczać niezdany egzamin.

Oprócz powyższych wskazówek pierwszorzędnym zaleceniem dla uczniów jest uważne czytanie poleceń. Dyslektyk może pomylić *od której godziny* z *do której godziny*, ale czemu zdarza się to również innym? Jeśli polecenie brzmi *Jak dostać się do...*, czemu uczniowie piszą, gdzie coś się znajduje. Przecież to zupełnie inna informacja. Fana piłkarskiego, który chce się dostać na mecz finałowy, nie interesuje, gdzie ten mecz jest rozgrywany (wie, że na Stadionie Narodowym) lecz, w jaki sposób najszybciej tam się dostać.

Uczniowie nie mają zwyczaju czytać poleceń do zadań zamkniętych, ponieważ są stereotypowe i powtarzają się w każdej jednostce podręcznika. Jakakolwiek innowacja typu *więcej niż jedna odpowiedź poprawna/błędna* (ćwiczenie 2) powoduje zamieszanie.

Polecenia do zadań otwartych muszą być uważnie przeczytane i przeanalizowane pod kątem tego, czy należy zapytać i przypomnieć sobie, jak tworzy się pytania, doradzić, czy tylko poinformować. I najważniejsze: nikt nie wymaga od uczniów dokładnego tłumaczenia zdań z polecenia.

W KIERUNKU POPRAWNOŚCI JĘZYKOWEJ (POZIOM ROZSZERZONY)

Zadania testujące umiejętność przekształcania podanych wyrazów (*word building*) w kontekście zdania/tekstu są dla maturzystów trudne, ponieważ sprawdzają, jak bogaty jest zasób leksyki zdających, a ten niestety pozostawia wiele do życzenia. Zadanie wymaga przywołania z pamięci kilku wyrazów utworzonych od tego samego rdzenia. Tymczasem zdający często wpisują w lukę w tekście pierwsze słowo, które przychodzi im do głowy ignorując kontekst, w którym ono występuje.

Utworzenie nowego wyrazu od podanego w zadaniu jest łatwiejsze jeśli przekształcenie wymagania dodania jedynie przyrostka lub przedrostka, *quiet – quietly, large – enlarge*. Są jednak również przekształcenia „podwójne”, gdzie niezbędne jest dodanie zarówno przedrostka jak i przyrostka, np. *encourage – discouragement* lub *responsible – irresponsibility*.

Przed dokonaniem przekształcenia wyrazu, tak aby pasował do kontekstu należy wykonać następujące kroki:

1. Przeczytać cały tekst, aby poznać jego główną myśl.
2. Zrozumieć kontekst wokół luki a następnie zastanowić się, jaką częścią mowy ma być wyraz wstawiony w lukę.
3. Na podstawie kontekstu zdecydować, czy wyraz uzupełniający lukę ma mieć znaczenie pozytywne czy negatywne, czy rzeczownik powinien być w liczbie pojedynczej czy mnogiej.
4. Przypomnieć sobie przyrostki, które służą tworzeniu np. rzeczowników od czasowników, przedrostki i przyrostki, które pozwolą zmienić znaczenie wyrazu z pozytywnego na negatywne.

Ćwiczenie 1

1.1. Jaką część mowy należy wstawić w luki 1.- 6.?

On the 1st of January each year millions of people commit themselves to reforming their personal habits with a list of firm New Year's 1. _____. Unfortunately many of them fail to do so. Think about quitting smoking. When people resolve to give up this 2. _____ addiction they are unaware that the uphill battle to 3. _____ from smoking comes about one month after quitting. At that point cigarette companies launch massive 4. _____ campaigns feeding on the fact that most people are unable to 5. _____ their weaknesses. How cruel? How can a heavy smoker resist such a 6. _____?

1.2. Czy przymiotnik w luku nr 2 powinien być pozytywny czy negatywny? Dlaczego tak uważasz?

1.3. Czy rzeczowniki w lukach nr 1 i 6 powinny być w liczbie pojedynczej czy mnogiej? Dlaczego tak uważasz?

1.4. Uzupełnij każdą lukę (1.-6.) jednym z wyrazów podanych poniżej:

- A. harmful
- B. advertising
- C. overcome
- D. temptation
- E. withdraw
- F. resolutions

Ćwiczenie 2

Wybierz właściwą opcję i uzasadnij swój wybór.

While generations of schoolchildren, military recruits, job **applications/applicants** and Mensa wannabes have been sweating over IQ tests, some quick-witted scientists who research into intelligence have been **unable/disabled** to figure out the key to an even more perplexing puzzle: why have IQ scores been soaring? It is apparent that IQ scores have been on a dramatic increase throughout the world. Surprising as it may seem, today's average child is as **genius/ingenious** as the near Einstein of yesterday. "There is no reason to **believe/disbelieve** or question the test results," says a psychologist. "This only proves that individuals do indeed change."

Ćwiczenie 3

Uzupełnij każdą lukę (1.-8.) jednym wyrazem, przekształcając wyraz podany w nawiasie, tak aby otrzymać logiczny i gramatycznie poprawny tekst. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna wpisywanych wyrazów.

Does the thought of crowded campsites 1. _____ (courage) you from taking a wildlife holiday? If you wish to explore a vast 2. _____ (wild) where only a few have been before, choose one of the adventure package programmes offered by Northern Rockies Vacations. Think of renting a cabin by the lakes in the 3. _____ (touch) area of Northern Rocky Mountains. The 4. _____ (manage) is certain that they must guarantee a truly unique outdoor experience. That is why there is only one cabin on each lake so it is highly unlikely you will spot other tourists nearby. The place is 5. _____ (access) only by floatplane. And then if you intend to travel around you must use canoes, boats or outboard motors which are at your 6. _____ (dispose) during the whole stay. 7. _____ (like) older log cabins these ones combine the traditional log building style with the modern comfort of living. Each cabin is equipped with a wood stove, basic kitchen utensils and foam mattresses. All you need to take is a 8. _____ (rely) insect repellent.

Rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu testowane w zadaniach z lukami jest umiejętnością sprawiającą uczniom najwięcej problemów zarówno na egzaminie gimnazjalnym jak i maturalnym. Trudność w rozwiązywaniu zadań sprawdzających opanowanie tej umiejętności wynika z faktu, że jest ona nadrzędna w stosunku do umiejętności znajdowania określonych informacji w tekście, określania głównej myśli tekstu i określania głównych myśli poszczególnych części tekstu.

Aby poprawnie uzupełnić luki zdaniami usuniętymi z tekstu, należy wykonać następujące czynności:

1. Przeczytać cały tekst, ignorując luki.
2. Zastanowić się, o czym jest cały tekst.
3. Określić, rodzaj tekstu, np. czy ilustruje on przyczyny i skutki jakiegoś wydarzenia/problemu, czy przedstawia opinię autora, argumenty za i przeciw jakiejś koncepcji, czy opowiada o jakimś wydarzeniu; czy rodzaj tekstu rzutuje na rodzaje związków, które w zadaniu są testowane.
4. Określić główną myśl poszczególnych akapitów, np. nadając im w myślach tytuły.
5. Przeczytać pierwszy fragment tekstu analizując informacje, które występują przed i po pierwszej luce.
6. Przeczytać wszystkie usunięte z tekstu zdania, zazwyczaj umieszczone pod tekstem i oznaczone literami np. A-E.
7. Biorąc pod uwagę logiczne powiązania wstawić do pierwszej luki zdanie (literę) lub więcej zdań, jeśli uważasz, że inne też pasuje/ą.
8. W ten sam sposób uzupełnić pozostałe luki.
9. Wrócić do luk, które uzupełniłeś/aś więcej niż jednym zdaniem i zastanowić się, które zdanie/a trzeba wyeliminować na podstawie reguł czysto gramatycznych, np. niezgodność czasów, zaimków, liczby.
10. Przeczytać tekst w całości i ocenić, czy jest spójny i logiczny.

Uczeń na wyższym poziomie zaawansowania jest w stanie połączyć krok 7 i 9.

Ad 7. Logiczne powiązania między częściami tekstu mogą wynikać z chronologii wydarzeń, kolejnych wątków, skutków przedstawionego działania lub jego przyczyny, objaśnienia wspomnianej koncepcji, idei, która jest w tekście poparta przykładem. Poszczególne akapity tekstu zwykle rozpoczynają się od tzw. *topic sentence*, po którym następują *supporting sentences*. Jeśli luka jest w środkowej części akapitu, to wśród zdań A-E trzeba poszukać takiego, który pasuje do *topic sentence* danego akapitu.

Ad 9. Odniesienia czysto językowe do fragmentu tekstu przed lub po luce można rozpoznać po zaimkach osobowych i wskazujących (*this, that, these, those*).

W tekście argumentacyjnym należy zwrócić uwagę na takie sformułowania jak *moreover, secondly, however, on the other hand, consequently*, itp., które porządkują argumentację i tym samym stanowią odpowiedź, jeśli od nich zaczyna się usunięte zdanie.

W tekście narracyjnym występuje pewna chronologia zdarzeń, uzupełnienie luk będzie więc wymagało rozpoznania związków czasowych, czyli niezbędna jest tu umiejętność rozróżniania czasów. Wyrażenia *in the meantime, afterwards, before*, itp. również pomogą umiejscowić we właściwej luce zdanie rozpoczynające się od nich.

W sesji 2012 zadanie maturalne w arkuszu na poziomie rozszerzonym opierało się na tekście, w którym autor przedstawia problem zarządzania własnym czasem. Tekst zawiera kilka stwierdzeń popartych przykładami i to właśnie one zostały częściowo wykorzystane do sprawdzenia umiejętności rozpoznawania związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu. Poniżej znajdują Państwo to właśnie zadanie wraz z analizą dokumentującą poprawność odpowiedzi. Analiza ta ma przede wszystkim wskazać, że dobór zdań do luk nie jest przypadkowy lecz wynika z logicznych powiązań między informacjami zawartymi w poszczególnych fragmentach tekstu.

Jest oczywiste, że nauczyciel nie ma czasu na tak dokładną analizę każdego zadania sprawdzającego umiejętność rozpoznawania związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu. Warto jednak dwa, trzy razy, odpowiednio wcześniej przed egzaminem, rozwiązać tego typu zadanie wspólnie z uczniami, zachęcając ich do uzasadniania wyboru takiej a nie innej odpowiedzi.

Zadanie maturalne (maj 2012)

Przeczytaj tekst, z którego usunięto cztery zdania. Dobierz brakujące zdania, tak aby otrzymać logiczny i spójny tekst. W każdą lukę (1.–4.) wpisz literę, którą oznaczone jest brakujące zdanie (A–F). Uwaga: dwa zdania zostały podane dodatkowo i nie pasują do tekstu.

TIME MANAGEMENT

A Cambridge University tutor once said he was looking for two things in prospective students. What he wanted was intellect and besides that an **ability to manage time**. This coupling of intellect and time management may strike you as an odd pairing of the old and the new. **1.** ____ The hours and minutes ticked away and you could either spend them wisely in the library, where they sometimes dragged a bit, or less wisely with friends, and then they skipped ahead.

But now we are hypnotized by time. **2.** ____ We live longer, we work fewer hours than we did a hundred years ago, and thanks to hoovers and microwaves, we can carry out our chores very quickly. We should have plenty of time left to enjoy a slow, peaceful life. Yet, like most people, rather than have a quiet breakfast with the family, I eat my sandwiches over the keyboard while I check my e-mails.

According to a number of new books on time management, the answer is to slow down. Dr Edward Hallowell argues that we are now running so fast on our hamster wheels that we have lost sight of the things that really matter. But would slowing down really make things better? In my view, the pressure of time is usually a force for good. **3.** ____ Though I often complain about being too busy, the truth is that I find it quite exciting.

Man has always worried about life being too fast, even when it was going at a speed that we would now regard as a snail's pace. So what is our problem with time? The answer isn't to go on a time management course and be taught how to make lists of priorities. **4.** ____ In his bestseller *Time: A User's Guide*, Stefan Klein suggests something different, that we develop a new culture of time, that we work in a rhythm that suits us.

adapted from www.bbc.co.uk

- A. What is so odd is that we actually have more time than we've ever had before.
- B. After a day or two of best behaviour we go back to our old ways – only worse, as we feel like failures.
- C. As a first step to regaining control over time he suggests we should take off our watches and sit for half an hour doing nothing.
- D. When I was a student, it didn't occur to me that **time was something that I could manage**.
- E. After what seemed like an eternity, I cracked and asked myself: 'Do I really need to be doing this?'
- F. It encourages us to get things done – and getting things done is surely satisfying.

http://www.cke.edu.pl/images/stories/0000000000000000002012_matura2012/ang/angielski_pr_2.pdf

Uzasadnienie uzupełnienia luk 1.- 4. zdaniami D, A, F, B:

Luka nr 1 powinna być uzupełniona **zdaniem D**, ponieważ zarówno usunięte zdanie jak i fragment przed luką traktują o gospodarowaniu czasem (wybaldowane). Ponadto fragment po luce objaśnia, dlaczego autor nie potrafił gospodarować czasem. Tak więc część tekstu *The hours and minutes ticked away and you could either spend them wisely in the library, where they sometimes dragged a bit, or less wisely with friends, and then they skipped ahead*, stanowi uzasadnienie dla *When I was a student, it didn't occur to me that time was something that I could manage*. Dodatkową podpowiedzią dla umieszczenia zdania D w luce nr 1 jest zgodność czasów w usuniętym z tekstu zdaniu i fragmencie po luce.

Do **luki nr 2** pasuje **zdanie A**, ponieważ fragment tekstu po luce wyjaśnia za pomocą przykładów, dlaczego mamy więcej czasu, co jest stwierdzone w zdaniu A *We actually have more time than we've ever had before*. Mamy więcej czasu, ponieważ *We live longer, we work fewer hours than we did a hundred years ago, and thanks to hoovers and microwaves, we can carry out our chores very quickly*.

Uzupełnienie **luki nr 3** **zdaniem F** jest logicznym następstwem zdania poprzedzającego lukę i wiąże się ze zdaniem po luce *In my view, the pressure of time is usually a force for good*. **3. It encourages us to get things done – and getting things done is surely satisfying.** *Though I often complain about being too busy, the truth is that I find it quite exciting*. Zaimek *it* na początku usuniętego zdania odnosi się do *pressure of time* w zdaniu poprzedzającym lukę. *I find it (being busy) quite exciting* w zdaniu po luce jest spójne z *getting things done is surely satisfying* w usuniętym zdaniu F.

Czytając fragment przed **luką nr 4** dowiadujemy się, że nie warto chodzić na kurs uczący nas, jak zarządzać czasem. Dlatego jako uzupełnienia luki należy poszukać zdania, które wyjaśni, dlaczego nie ma takiej potrzeby. I takie wyjaśnienie znajdujemy w **zdaniu B**. *After a day or two of best behaviour we go back to our old ways – only worse, as we feel like failures*.

Pozostaje zastanowić się, dlaczego w tekście nie ma miejsca na zdanie C. W zdaniu jest wzmianka o osobie *he*. Należy więc szukać luki, w toczeniu której pojawi się *he* lub nazwisko osoby płci męskiej. Jediną taką luką jest luka nr 4. W zdaniu po luce pojawia się *Stefan Klein*. Problem w tym, że nie można o kimś napisać *he* a dopiero później przedstawić go z nazwiska.

Zdanie E odnosi się do autora tekstu *I cracked and asked myself*, więc jedyna luka, nad którą można by się zastanawiać ze względów czysto językowych (*I*) to luka nr 3, po której autor pisze *Though I often complain...* Z innych jednak względów również językowych (niezgodność czasów), zdanie E do tej luki nie pasuje.

Ćwiczenie 4

Przeczytaj tekst, z którego usunięto cztery zdania. Dobierz brakujące zdania, tak aby otrzymać logiczny i spójny tekst. W każdą lukę (1.–4.) wpisz literę, którą oznaczone jest brakujące zdanie (A–F). Uwaga: dwa zdania zostały podane dodatkowo i nie pasują do tekstu. Uzasadnij dobór zdań do luk, podkreślając wyrazy/fragmenty wiążące części tekstu z usuniętymi zdaniami. Jeśli fragment zdania, które wstawisz w lukę odnosi do tekstu przed luką podkreśl go jedną kreską, jeśli zaś odnosi do tekstu po luce, użyj podwójnego podkreślenia.

PET AIRWAYS

Setting out on a journey to Florida, Alysa Binder and her husband, Dan Wiesel, had no clue that this one flight would bring about sweeping changes in their lives. While they were sitting comfortably in the plane cabin, their dog, a Jack Russell terrier, Zoe, was travelling locked in a dark container along with other passengers' luggage.

After a flight lasting a few hours Zoe looked devastated and scared. Alysa and Dan felt helpless. They had planned that Zoe would be with them during the whole journey. Usually all major airlines accept a limited number of small pets in the cabin.

1. ____ Looking at their terror-stricken dog the couple concluded that something must be done to improve the flight condition standards for animals. That day Alysa Binder and Dan Wiesel decided to found the first-ever all-pet airline called Pet Airways.

When starting Pet Airways in 2005 Alysa and Dan didn't expect that this venture would be so successful. They say they were startled with the positive response. 2. ____ Dan Wiesel explains that they simply spotted a niche in the market. The truth is Binder and Wiesel are experts in starting and developing businesses. Both of them have been working in business and consulting for over 20 years setting up companies from the ground up and then managing them. Dan is also an amateur plane builder and pilot.

Pet Airways offers services to their pet 'pawsengers', as they call them, between five major cities in the United States: New York, Washington, Chicago, Denver, and Los Angeles. For a one-way fare pet owners are charged \$250, which is comparable to the fees of the largest American airlines. 3. ____ Dogs and cats travel in the main cabin of the plane, which is intentionally redesigned and equipped with fifty carriers in place of traditional seats. Pets are first checked in to a special pet lounge and then ushered to the plane by attendants who check on the pawsengers every 15 minutes.

To provide pets with the maximum comfort Pet Airways has set new standards for pet travels. Let's take a trip from New York to Los Angeles, for example. It lasts about 24 hours instead of the usual 5 or 6 hours. 4. ____ They are also provided with a proper meal before they reach their destination on the next day. Additionally, Pet Airways takes care of the worried animal owners, giving them an option to follow their pet's travel status using an online 'pet tracker'.

- A. Therefore the company uses regional airports, which, unfortunately, results in extra trips for those owners who need to drop off their pets before their own flight.
- B. However, the difference in the comfort of the journey is second to none.
- C. Others must be placed in the dangerous cargo hold where the temperatures can rise and drop dramatically.
- D. Pet Airways, which intends to start with one flight in each of these five cities, is aiming to expand their offer in the near future.
- E. After the first few weeks flights on Pet Airways were booked up for the next two months.
- F. However, on that route, the plane has a stopover in Chicago to ensure that the animals have a potty break and some play time.

Uwaga: Pojedyncze podkreślenie wskazuje na związek między zdaniem poprzedzającym lukę i zdaniem (A-F) usuniętym z tekstu; podwójne podkreślenie wskazuje na związek między zdaniem (A-F) i zdaniem po luce.

Ćwiczenie 5

Przeczytaj tekst, z którego usunięto cztery zdania. Dobierz brakujące zdania, tak aby otrzymać logiczny i spójny tekst. W każdą lukę (1.–4.) wpisz literę, którą oznaczone jest brakujące zdanie (A–F). Uwaga: dwa zdania zostały podane dodatkowo i nie pasują do tekstu. Uzasadnij dobór zdań do luk, podkreślając wyrazy/fragmenty wiążące części tekstu z usuniętymi zdaniami.

WOMAN IN MAN'S CLOSET

One of the most severe disadvantages of living in a big city is the necessity to pay exorbitant rent even for a pocket-sized flat. A resourceful homeless woman from Japan managed to get away from this problem, at least temporarily. Two days ago she was taken into custody after living undetected in a man's closet for a year. 1. ____ There is strong evidence that she was snitching food from the man's fridge. It's not certain, however, if she stole anything valuable during her stay at the house.

It all began when a 57-year-old resident of an apartment in the western city of Fukuoka decided to install security cameras after having noticed that food had mysteriously been disappearing from his refrigerator. 2. ____ After a few months of fruitless waiting he hit upon a picture which clearly captured a person walking inside his house. Unhesitatingly, he informed the police, claiming that there was a burglar in his apartment.

The police arrived immediately only to find that all the doors were securely locked and the windows remained closed just as he had left them in the morning. Not discouraged by the lack of external signs of a break-in the police ventured to search the inside of the flat. They inspected all the potential places where an adult person could be hiding. 3. ____ Genuinely puzzled, they noticed a middle-aged woman squeezed into the top compartment.

This was Tatsuko Horikawa, who reported that she had lost her home and had no place to live. She first managed to slip into the flat undetected about a year ago when its owner absent-mindedly left it unlocked. 4. ____ However, she had sneaked a mattress into the closet to be more comfortable. According to the police report, the woman had apparently been taking regular showers and was described as 'neat and clean'. There are strong suspicions that she was closet-hopping, living in different apartments in the area at irregular intervals.

- A. Not holding out much hope they resolved to examine the closet thoroughly.
- B. Since then, she had been living in a tiny storage place where she could only squeeze in lying down.
- C. Although the woman was primarily arrested for trespassing it is possible that other charges will be filed soon.
- D. As soon as they opened a shelf in the closet, the police officers spotted a woman curled up in the corner.
- E. They transmitted images to his mobile phone while he was at work.
- F. The man was certain to find his apartment ransacked.

Uwaga: Pojedyncze podkreślenie wskazuje na związek między zdaniem poprzedzającym lukę i zdaniem (A-F) usuniętym z tekstu; podwójne podkreślenie wskazuje na związek między zdaniem (A-F) i zdaniem po luce.

Ćwiczenie 1

Jak Twoim zdaniem brzmiało polecenie w języku polskim?

Przykład: Zaoferuj pomoc w zrobieniu zakupów.

I can help you with the shopping if you want.

.....
I would like you to help me to do the shopping.

.....
The sports centre is open from 8 o'clock.

.....
The sports centre is open till 8 o'clock.

.....
The sports centre opens at 8 o'clock.

.....
Why don't you do some sightseeing?

.....
We could do some sightseeing together.

.....
We are meeting at 5.30.

.....
Shall we go out on Saturday?

.....
Could you bring your photos to Poland?

.....
Take some photos in Poland for me, please.

.....
I was in London in June.

.....
I have been in London for two months.

.....
Give me back the dictionary please.

.....
Could you give me the dictionary, please?

Ćwiczenie 2

Które z poniższych zdań nie realizują polecenia? W każdym zestawie zdań może być więcej takich zdań.

Wyraż zadowolenie z pobytu na kempingu.

- A. I have never been to such a beautiful place before.
- B. The camp site is awful.
- C. I'm so happy to be at this camp site.
- D. I'm having some very exciting days at this camp site.

Opisz reakcje widzów na koncert.

- A. The concert was great!
- B. Girls screamed all the time.
- C. The singers were jumping on the stage.
- D. We all sang the last song.

Zaproponuj wspólne pójście do kina.

- A. We can go to the cinema together.
- B. What do you think about the cinema?
- C. How about going to the cinema?
- D. You should go to the cinema.

Napisz, jaki prezent chcesz kupić dla przyjaciela.

- A. I won't buy a puppy for my friend.
- B. I think my friend will get a DVD film.
- C. I want to buy a book for my friend.
- D. I hope my friend will be pleased with a photo album.

Poradź koledze, gdzie może zatrzymać się na nocleg w Polsce.

- A. Do you want my advice on where to stay in Poland?
- B. If I were you, I would book a youth hostel on the Polish coast.
- C. I think a hotel in the centre of Cracow will be best for you.
- D. Wouldn't you like to have your own tent and stay in the mountains?

Poproś o potwierdzenie przybycia na przyjęcie.

- A. Please confirm your presence at the party.
- B. Write please to tell me if you are coming to the party or not.
- C. If you come, let me know.
- D. Tell me if you are coming to the party.

Ćwiczenie 3

Oceń przekaz informacji, wstawiając znak X w odpowiednim miejscu w tabeli.

Informacja w języku polskim	Przekaz informacji w języku angielskim	Przekaz bez zastrzeżeń	Przekaz innej informacji, brak błędów	Skuteczny przekaz pomimo błędów	Zakłócenie przekazu z powodu błędów
Poinformuj, gdzie zostawiłeś/aś kluczyki do samochodu.	I took the car key. It was on the table.				
	I left key to car at the kitchen.				
	The car key are in the shelf.				
	I lived the car key on the bed.				
	There is car key in biurko.				

Napisz, jak dostać się na basen.	It is easy to get to the swimming-pool.				
	The swimming pool is in the park.				
	Oh, the pool is far away.				
	Take the green bus and get off at the 4th stop.				
	Go straight to the swimming pool.				
	Get left and right.				
Wyjaśnij, w jakich okolicznościach skradziono Ci paszport.	Get on bus 3 and go out at park.				
	I loose my passport when I am in a pub.				
	My passport was stolen when I was on the train.				
	I left my passport at the hotel yesterday.				
	Someone stolen my passport when I was shopping.				
Napisz, jaki miałeś/aś problem w czasie pobytu w Londynie.	I stole my passport when I travelled by bus.				
	When I was in London I often lost my way.				
	I don't like the food in London.				
	In London I had many problems.				
	When I stayed London I had problem with language.				
	I not understand what say English.				
Poproś o kupienie biletów.	I didn't know how to do in London.				
	I please you bought tickets.				
	You will buy tickets.				
	May be you buy billets.				
Zapytaj kolegę o jego plany po egzaminie.	Buy the tickets, please.				
	What doing by exam?				
	What your plans after exam?				
	What are your planes after the exam?				
Wyraź obawę, czy zdasz egzamin.	Are you going on holiday when you pass your exam?				
	I'm afraid I didn't pass the exam.				
	I'm afraid I will not pass the exam.				
	I think I will not pass the exam, unfortunately.				
Wyraź nadzieję, że kolega odwiedzi Cię.	I'm afraid if I take exam.				
	I have hope you visit me next summer.				
	I would you like visit.				
	Would you like to visit me?				
Zapytaj kolegę, o opinię na temat obejrzanego filmu.	You come to me I hope.				
	Do you think the film was good?				
	Did you like the film?				
	The film was good, wasn't it?				
Poproś o radę, co studiować.	What do you know about the film?				
	Are you thinking about the film?				
	What are you going to study?				
	What you think study is best?				
Zaproponuj, aby kolega przygotował posiłek.	What would you study if you were me?				
	Please, help me what I should study.				
	Let's prepare the meal.				
	I suggest you to cook dinner.				
Przedstaw swoje oczekiwania dotyczące wycieczki.	Do you mind preparing lunch for us?				
	I'm interested in a trip.				
	I want to go on a three day trip.				
	The trip can't be tiring.				
Zapytaj o cenę pokoju.	Is there any trip to the mountains?				
	How many a room?				
	What is the prize of the room?				
	How much I pay for room?				
Napisz, jaki pokój hotelowy chcesz zarezerwować.	What is cost for the room?				
	I want a single room.				
	Do you have free rooms?				
	I won't book a room for two.				
	I interesting room on the sea.				

Przygotowując się do matury na poziomie rozszerzonym, zwróć szczególną uwagę na zadania z lukami, co roku sprawiające maturzystom wiele trudności. Poniższe zadania wraz ze wskazówkami przygotowanymi przez nauczycieli specjalizujących się w przygotowywaniu zadań maturalnych, powinny pomóc Ci uporać się z najtrudniejszym typem zadań egzaminacyjnych.

WORD BUILDING

Przed dokonaniem przekształcenia wyrazu, tak aby pasował do kontekstu należy wykonać następujące kroki:

1. Przeczytać cały tekst, aby poznać jego główną myśl.
2. Zrozumieć kontekst wokół luki a następnie zastanowić się, jaką częścią mowy ma być wyraz wstawiony w lukę.
3. Na podstawie kontekstu zdecydować, czy wyraz uzupełniający lukę ma mieć znaczenie pozytywne czy negatywne, czy rzeczownik powinien być w liczbie pojedynczej czy mnogiej.
4. Przypomnieć sobie przyrostki, które służą tworzeniu np. rzeczowników od czasowników, przedrostki i przyrostki, które pozwolą zmienić znaczenie wyrazu z pozytywnego na negatywne.

Ćwiczenie 1

1.1. Jaką część mowy należy wstawić w luki 1.- 6.?

On the 1st of January each year millions of people commit themselves to reforming their personal habits with a list of firm New Year's **1.** _____. Unfortunately many of them fail to do so. Think about quitting smoking. When people resolve to give up this **2.** _____ addiction they are unaware that the uphill battle to **3.** _____ from smoking comes about one month after quitting. At that point cigarette companies launch massive **4.** _____ campaigns feeding on the fact that most people are unable to **5.** _____ their weaknesses. How cruel? How can a heavy smoker resist such a **6.** _____?

- 1.2. Czy przymiotnik w luce nr 2 powinien być pozytywny czy negatywny? Dlaczego tak uważasz?
- 1.3. Czy rzeczowniki w lukach nr 1 i 6 powinny być w liczbie pojedynczej czy mnogiej? Dlaczego tak uważasz?
- 1.4. Uzupełnij każdą lukę (1.-6.) jednym z wyrazów podanych poniżej:
 - A. harmful
 - B. advertising
 - C. overcome
 - D. temptation
 - E. withdraw
 - F. resolutions

Ćwiczenie 2

Wybierz właściwą opcję i uzasadnij swój wybór.

While generations of schoolchildren, military recruits, job **applications/applicants** and Mensa wannabes have been sweating over IQ tests, some quick-witted scientists who research into intelligence have been **unable/disabled** to figure out the key to an even more perplexing puzzle: why have IQ scores been soaring? It is apparent that IQ scores have been on a dramatic increase throughout the world. Surprising as it may seem, today's average child is as **genius/ingenious** as the near Einstein of yesterday. "There is no reason to **believe/disbelieve** or question the test results," says a psychologist. "This only proves that individuals do indeed change."